

ЕЗИКЪТ НА БЪЛГАРСКИТЕ ПРЕВОДНИ ВЕРСИИ НА БИБЛИЯТА – ОГЛЕДАЛО НА ТЕНДЕНЦИИТЕ В РАЗВИТИЕТО НА КНИЖОВНИЯ ЕЗИК ПРЕЗ ВЪЗРАЖДАНЕТО

DIANA IVANOVA

THE LANGUAGE OF THE BULGARIAN TRANSLATION VERSIONS OF THE BIBLE – A MIRROR OF THE TENDENCIES IN THE DEVELOPMENT OF THE LITERARY LANGUAGE DURING THE REVIVAL

(Summary)

The paper examines the question of the interrelationship between the modern Bulgarian translations of the Bible, which, on the one hand, reflect the main tendencies and characteristic features connected with the state of the literary language in the respective period, and on the other hand – the realization of each translation version marks a step forward in the literary language development, showing the leading and perspective in it. In the translation process with the comparative use of translations of various languages, the horizon is widened, new lexis is borrowed, the language and expression means are improved, which also furthers the development of the commonly used literary language. So that the translations of the Bible in XIX c, constituting a considerable part of the Bulgarian cultural heritage, inscribe themselves into the general picture of the language construction during the Revival with their underlying main and characteristic tendencies of the epoch.

1. Проучването на съвременните библейски преводи има важно значение за изясняване на тяхната роля в културната история на всеки народ, мястото им в процесите на формиране на книжовните езици, както и с оглед на сравнително-типологическите изследвания в тази насока. Отделно място заемат проучванията върху значението на Библията за развитието на филологията: от коментарите към съответните библейски преводи в ренесансовата епоха се формира цяла наука – *filologia sacra*, на която стъпва класическата филология, а по-късно се развива теорията на превода, *comparativus* и т.н. (вж. в тази насока анализите на Отвиновска 1974, Валчак 2000, Цуркан 2001). Преводите на Библията се изтъкват от някои изследователи като един от най-важните фактори при формирането и усъвършенстването на книжовните езици от западноевропейския културен кръг (Левашкевич 1992: 232). В други концепции тяхното значение в тези процеси се оценява наравно с това на нормализацията и кодификацията (стандартизацията) на книжовните езици (Валчак 2000: 160).

Макар и в по-скромна позиция, българските преводи на Библията през Възраждането също имат обществено-историческо и общокултурно значение. Те играят важна роля и в процесите на формиране на модерния книжовен език, като подпомагат както утвърждаването на новобългарската линия в езиковото строителство, така и съхраняването на старата писмена традиция. Създадените преводни образци влияят върху по-нататъшното развитие и стилово обогатяване на езика, както и за активизиране на разсъжденията върху редица въпроси, свързани с теорията и практиката на превода. Затова многоаспектното им проучване е актуална задача на българското езикознание в дългосрочен план.